

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

**ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СФЕРИ ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ**

Збірник наукових праць

Видається з 2005 року

Випускається 2 рази на рік

Випуск 2 (26)

Харків
ХДУХТ
2017

УДК 657.1:642.5.024.3/.5:339
ББК 65.9 (4Укр) 42

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки збірник включено до Переліку наукових фахових видань України (наказ № 747 від 13.07.2015).

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 22056-11956ПР

Збірник включено до НМБД: Index Copernicus, Google Scholar, Academic Resource Index (Research Bib), Info Base Index, Cite Factor, Scientific Indexing Services (SIS).

Рекомендовано до видання вченою радою Харківського державного університету харчування та торгівлі, протокол засідання № 16 від 03.07.17 р.

Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. / [редкол. : О. І. Черевко (відпов. ред.) та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2017. – Вип. 2 (26). – 399 с.

Збірник містить статті з бухгалтерського обліку та фінансів, економіки підприємств харчування та торгівлі, міжнародної економіки та зовнішньоекономічної діяльності, менеджменту та маркетингу, наукових основ гуманітарної підготовки студентів.

Збірник розраховано на наукових та практичних працівників, викладачів вищої школи, керівників підприємств торгівлі, аспірантів економічних та торговельних вищих навчальних закладів.

УДК 657.1:642.5.024.3/.5:339
ББК 65.9 (4Укр) 42

© Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2017

Ілляшенко Олена Вікторівна, д-р екон. наук, проф., кафедра фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Адреса: вул. Маршала Бажанова, 17, м. Харків, Україна, 61002. E-mail: evi.2017@ukr.net.

Ильяшенко Елена Викторовна, д-р экон. наук, проф., кафедра финансово-экономической безопасности, учета и аудита, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова. Адрес: ул. Маршала Бажанова, 17, г. Харьков, Украина, 61002. E-mail: evi.2017@ukr.net.

Iliashenko Olena, Doctor of Economics, Professor Department of Financial and Economic Safety, Account and Audit, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. Address: Marshala Bazhanova str., 17, Kharkiv, Ukraine, 61002. E-mail: evi.2017@ukr.net.

Луб Андрій Іванович, асп., кафедра фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Адреса: вул. Маршала Бажанова, 13, Харків, Україна, 61000. E-mail: alub6907@gmail.com.

Луб Андрей Иванович, асп., кафедра финансово-экономической безопасности, учета и аудита, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова. Адрес: ул. Маршала Бажанова, 13, Харьков, Украина, 61000. E-mail: alub6907@gmail.com.

Lub Andrey, graduate student, Department of Financial and Economic Safety, Account and Audit, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. Address: Marshalla Bazhanova str., 17, Kharkiv, Ukraine, 61000. E-mail: alub6907@gmail.com.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Н.Л. Савицькою.

Отримано 30.09.2017. ХДУХТ, Харків.

DOI: 10.5281/zenodo.1109677

УДК 339.727.22

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КРАЇН СВІТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Т.В. Андросова, Л.О. Чернишова, В.О. Козуб

Виділено зовнішні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість країн в умовах глобалізації. Проведено аналіз стану та руху прямих іноземних інвестицій (ПІІ) під впливом глобальних трансформаційних

зрушень. Розроблено та апробовано інтегральний індекс інвестиційної привабливості країн, який дозволяє обрати раціональне рішення щодо інвестиційної привабливості країни-реципієнта в умовах глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, міжнародне інвестування, інвестиційна привабливість, прями інвестиції, модель, інтегральний індекс.

ОЦЕНКА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ СТРАН МИРА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Т.В. Андросова, Л.А. Чернышова, В.А. Козуб

Выделены внешние факторы, влияющие на инвестиционную привлекательность страны в условиях глобализации. Проведен анализ состояния и движения прямых иностранных инвестиций (ПИИ) под влиянием глобальных трансформационных сдвигов. Разработан и апробирован интегральный индекс инвестиционной привлекательности стран, позволяющий выбрать рациональное решение относительно инвестиционной привлекательности страны-реципиента в условиях глобализации.

Ключевые слова: глобализация, международное инвестирование, инвестиционная привлекательность, прямые инвестиции, модель, интегральный индекс.

ESTIMATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE WORLD COUNTRIES UNDER GLOBALIZATION

T. Androsova, L. Chernyshova, V. Kozub

The purpose of the article is to study international investment process in the countries of the world and to develop integrated assessment of the investment attractiveness of the countries in the context of global transformations. The characteristic of "investment attractiveness of the country" is given. External factors influencing investment attractiveness of the countries in the conditions of globalization are highlighted. The state and movement of foreign direct investment (FDI) was analyze dander the influence of global transformational changes of international investment markets. The periods of FDI inflow redistribution between the developed, developing countries and transition economies are studied. The US leaderships noted in attracting foreign capital. The increase of foreign investment volumes to the economies of Europe and Asia as a result of changing the paradigm of investment processes in the world is determined. With the preservation of the developed countries leadership in the investment development, the geography of FDI has changed considerably in favor of the developing countries.

The countries' investment attractiveness is assessed by calculating the UNCTAD index for the three groups of countries with the largest FDI inflow. According to the results of the index calculation, three categories of countries are determined according to the state of their investment attractiveness: countries with

high investment attractiveness index; investment-attractive countries, sensitive to crisis phenomena (including Ukraine); countries with less investment-attractive markets.

A multi-factor econometric model "FDI – investment attractiveness" was constructed for measuring significant factors of influence, due to which inflow of foreign investments takes place. The integral index of the investment attractiveness of the countries is developed. It allows choosing a rational variant of the decision concerning investment attractiveness of the recipient country. Approbation of the integral index of the investment attractiveness on the impact of indicators of socio-economic development on the investment attractiveness of countries.

Keywords: *globalization, international investment, model, investment attractiveness, direct investments, integral index.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку світового господарства найважливішою умовою економічного зростання країн, дієвим засобом забезпечення національних економік необхідними фінансовими ресурсами є міжнародна інвестиційна діяльність. За цих умов виникає необхідність визначення основних тенденцій розвитку процесу міжнародного інвестування, чинників, здатних позитивно вплинути на економічний розвиток країн у взаємозв'язку «капітал – економічне зростання», з урахуванням особливостей прояву глобальних трансформацій, що відбуваються під впливом технологічних інновацій. Від ефективності здійснення інвестиційної діяльності залежить успіх розвитку економічного, політичного та соціального життя. Саме тому сьогодні необхідно приділяти особливу увагу питанням, пов'язаним з інвестуванням, способами і методами його активізації, вивченням умов формування сприятливої інвестиційної привабливості, залученням інвестицій та їх ефективним використанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку теорії міжнародного інвестування зробили зарубіжні та вітчизняні вчені І. Бланк, І. Бузько, Н. Бударіна, Д. Кейнс, Ф. Котлер, Т. Кублікова, Ю. Макогон, О. Рогач, І. Сазонець, Й. Шумпетер та ін. Питання сутності й економічного змісту оцінки інвестиційної привабливості досліджено в працях таких науковців: О. Асаула, О. Вовчак, А. Гайдуцького, В. Федоренко, М. Денисенко, Ю. Макогона, О. Петухової, Т. Гуськова, Ф. Топсахалової та ін. Проте в сучасних умовах залишаються невирішеними питання інтегрованої системи оцінювання інвестиційної привабливості на макrorівні, що потребує подальших теоретико-методичних і практичних досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є дослідження процесу міжнародного інвестування в країнах світу та розробка інтегральної оцінки інвестиційної привабливості країн в умовах глобальних трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова економіка як цілісна економічна система розвивається в умовах посилення взаємозалежності, взаємопроникнення національних економік, саморегулювання, суспільного відтворення інвестицій. Для країн, які зацікавлені в залученні іноземних інвестицій для вирішення своїх соціально-економічних проблем, необхідно створити умови, що сприяють інвестуванню національної економіки.

Інвестиційна привабливість країн визначається на основі своєчасної реструктуризації національних економік, позитивної динаміки чистих інвестицій, яка характеризує економічний розвиток підприємства, галузі, держави, ефективного використання потенційних конкурентних переваг. Поняття інвестиційної привабливості важливе в аспекті міжрегіонального та міждержавного переміщення капіталу як одного з основних факторів економічного розвитку.

Під інвестиційною привабливістю розуміють систему або поєднання різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що зумовлюють у сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції в певній країні, регіоні, галузі [1, с. 17].

На інвестиційну привабливість країн в умовах глобалізації впливають зовнішні фактори, пов'язані з об'єктивними передумовами формування інвестиційної привабливості світової економіки:

- міжнародний поділ праці, що зумовлює спеціалізацію національних економік, господарських структур, науки, інформації в системі економічних взаємозв'язків;
- транснаціоналізація світової економіки, яка посилює інтеграцію національних економік на основі транснаціоналізації інвестицій, виробництва, кооперування, комбінування;
- світовий ринок як сфера товарно-грошових відносин між країнами.

Транснаціоналізація та глобалізація світової економіки зумовили, на нашу думку, захист капіталу від різких змін на ринку міжнародного інвестування. Відбулося посилення впливу зовнішніх факторів на розвиток національних економік [2, с. 94].

Основним напрямом міжнародного інвестування є залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ). ПІІ забезпечують прискорене зростання економічної активності приймаючої країни шляхом трансферу технологій, інтеграції національного ринку у світовий економічний простір та гарантують упровадження передових світових практик в управління [3, с. 73–78]. За умови збереження лідерства розвинених країн в інвестиційному розвитку значно змінилася географія ПІІ на користь країн, що розвиваються (табл. 1).

Таблиця 1

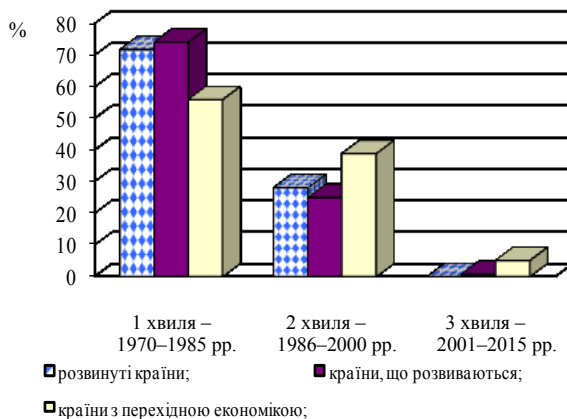
**Обсяги припливу ПІІ в країни світу
за період 1970–2015 рр., млн дол.**

Країни світу	1-ша хвиля 1970–1985 рр.	Питома вага, %	2-га хвиля 1986–2000 рр.	Питома вага, %	3-тя хвиля 2001–2014 рр.	Питома вага, %	За період 1970–2015 рр.	Питома вага, %
Країни світу, млн дол. США	582714	100,0	5925842	100,0	16370279	100,0	22878835	100,0
Розвинені країни	418638	71,8	4399410	74,2	9169293	56,0	13987341	61,1
Країни, що розвиваються	164015	28,1	1480285	25,0	6364818	38,9	8009118	35,0
Країни з перехідною економікою	62	0,01	46148	0,78	836170	5,11	882380	3,86

Примітка. Розраховано авторами на основі даних [4].

Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій проходить через складні періоди перерозподілу припливу ПІІ між розвиненими країнами (зменшення питомої ваги від 72 до 56%) та країнами, що розвиваються (збільшення від 28 до 38,9%). Зазначені періоди міжнародного інвестування для аналізу були розділені на три хвилі з 15-річним терміном змін (табл. 1).

Перша хвиля припливу інвестицій – це період стабільного зростання з 1970 до 1985 р., який характеризується чотириразовим зростанням (від 13,3 до 55,8 млрд дол.), двома п’яти-річними періодами стабільного зростання і короткотерміновими періодами спаду ПІІ. Друга хвиля припливу інвестицій – це період стрімкого зростання з 1986 до 2000 р., який характеризується п’ятнадцятиразовим зростанням (від 86,7 до 1363,2 млрд дол.), двома тривалими періодами стабільного зростання, однорічним спадом ПІІ. Третя хвиля припливу інвестицій – це період кризових потрясінь з 2001 до 2015 р., який характеризується дворазовим зростанням (від 684,1 до 1228,3 млрд дол.), трьома періодами зростання та чотирма періодами спаду ПІІ (рис. 1).

Рис. 1. Питома вага припливу ПІІ країн світу, у 1970–2015 рр., %

На сучасному етапі глобального економічного розвитку, коли міграція фінансових потоків не обмежується ні національними кордонами, ні міжнародними інституціями, безсумнівним лідером у сфері залучення іноземного капіталу залишаються США. Проте у світі відбувається зміна парадигми інвестиційних процесів, за якої домінуючим мотивом іноземного інвестування стає зміцнення самодостатності європейських національних економік [5, с. 392–397]. Країни ЄС мають можливість покращити власну міжнародну інвестиційну позицію під час перерозподілу капіталу, який набуває сьогодні глобального характеру та супроводжується локальними, регіональними й світовими кризами.

У нестабільному міжнародному інвестиційному середовищі європейська економіка виявляється більш стійкою порівняно з економікою інших регіонів, а тому привабливішою для стратегічного інвестора. Отже, перерозподіл ПІІ за регіонами світу за три хвили розвитку змінився на користь країн Азії та Європи (табл. 2).

Для оцінювання інвестиційної привабливості країн використовується ЮНКТАД – індекс, який розраховується лише для країн (розвинених, тих, що розвиваються, та країн із перехідною економікою), де спостерігається в середньому найбільший приплив ПІІ протягом десяти років. Країна, яка має вищі коефіцієнти питомої ваги своїх ВВП, зайнятості та експорту у відповідних світових показниках, отримуватиме більшу частку припливу ПІІ (індекс більший за 1).

Таблиця 2

**Обсяги припливу ПІІ в регіони світу
за період 1970–2015 рр., млн дол.**

Країни світу	1-ша хвиля 1970–1985 рр.	Питома вага, %	2-га хвиля 1986–2000 рр.	Питома вага, %	3-тя хвиля 2001–2015 рр.	Питома вага, %
Країни світу (млн дол.)	582714	100,0	5925842	100,0	16370279	100,0
Країни Америки	257400	44,2	2170581	36,6	5148860	31,5
Країни Азії	82505	14,2	975394	16,5	4614346	28,2
Країни Європи	196927	33,8	2626765	44,3	6235355	38,1
Інші	45882	7,9	153102	2,6	371718	2,3

Примітка. Розраховано авторами на основі даних [4].

У результаті розрахунку середньої геометричної показників індексу стану припливу ПІІ за десять років авторами виокремлено три категорії країн відповідно до стану їх інвестиційної привабливості:

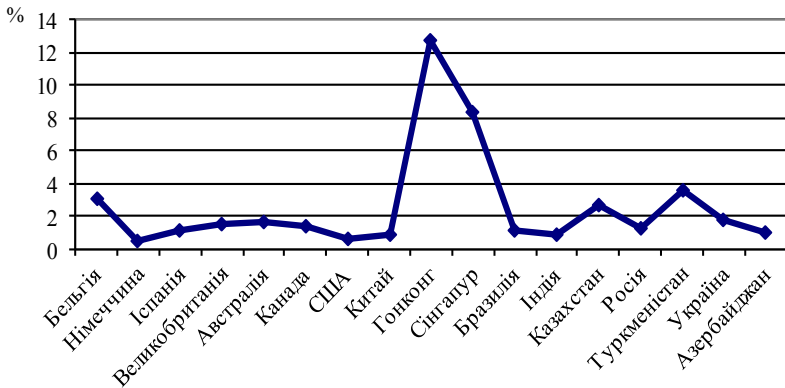
I категорія – країни з високим індексом інвестиційної привабливості: Гонконг – 12,80; Сінгапур – 8,29; Туркменістан – 3,55; Бельгія – 3,02; Казахстан – 2,59;

II категорія – країни інвестиційно привабливі, чутливі до кризових явищ: Україна – 1,7; Австралія – 1,56; Великобританія – 1,52; Канада – 1,38; Росія – 1,32; Бразилія – 1,08; Іспанія – 1,06; Азербайджан – 1,01;

III категорія – країни, ринок, яких є менш інвестиційно привабливим: Китай – 0,90; Індія – 0,84; США – 0,56; Німеччина – 0,43 (рис. 2).

Слід зазначити, що наведені рейтингові оцінки України в глобальному інвестиційному середовищі, віднесеної за запропонованою класифікацією до другої категорії інвестиційно привабливих, чутливих до кризових явищ країни та за класифікацією ЮНКТАД – як країни з перехідною економікою, дозволяє віднести Україну до країн із досить великим розміром і потенціалом внутрішнього ринку.

Такий підхід до статистичної оцінки узгодженості інтересів учасників іноземного інвестування дозволяє об'єктивно оцінити ситуацію в країні та розробити напрями прийняття рішень для вдосконалення інвестиційної політики держави, підвищення інвестиційної привабливості й ефективності інвестування загалом і за видами економічної діяльності.

Рис. 2. Середній показник індексу інвестиційної привабливості країн світової економіки у 2005–2015 рр.

Оскільки ЮНКТАД – індекс припливу інвестицій характеризує відносні успіхи країни в залученні ПІІ, але не враховує впливу показників-індикаторів соціально-економічного розвитку країни, за рахунок яких це відбувається, актуальним завданням є розробка комплексної оцінки інвестиційної привабливості економік країн.

Для цього побудуємо багатofакторну економетричну модель «ПІІ – інвестиційна привабливість». Як основні показники-індикатори соціально-економічного розвитку країни візьмемо валовий внутрішній продукт країни, працездатне населення у країні, експорт країни, імпорт країни, індекс споживчих цін, «інфляція в цінах споживачів». На їх основі розрахуємо п'ять індексів, що відображають інвестиційну привабливість з урахуванням потенціалу країни-реципієнта інвестицій у світі.

$$I_{\text{ПІІ}} = f \left(\frac{\text{ВВП}}{\text{СВП}}, \frac{\text{ПНК}}{\text{СПН}}, \frac{E}{\text{СЕ}}, \frac{I}{\text{СІ}}, \frac{I_{\text{СЦ}}}{\text{СІ}_{\text{СЦ}}} \right), \quad (1)$$

де $I_{\text{ПІІ}}$ – індекс припливу ПІІ в країну i в період часу; ВВП – валовий внутрішній продукт країни i ; СВП – світовий валовий продукт; ПНК – працездатне населення у країні i ; СПН – працездатне населення світу; E – експорт країни i ; СЕ – світовий експорт; I – імпорт країни i ; СІ – світовий імпорт; $I_{\text{СЦ}}$ – індекс споживчих цін країни i ; $\text{СІ}_{\text{СЦ}}$ – світовий індекс споживчих цін.

Із метою вибору раціонального варіанта рішення щодо інвестиційної привабливості країни-реципієнта визначимо інтегральний індекс інвестиційної привабливості країн таким чином:

$$I_{IPI} = \sqrt[5]{\prod \sum_1^5 \left[\begin{aligned} & a_1 \left[\frac{PI_i}{PI_c} \div \left(\frac{BVP}{CBP} \right) \right] + \\ & + a_2 \left[\left(\frac{PI_i}{PI_c} \right) \div \left(\frac{PNK}{SPH} \right) \right] + \\ & + a_3 \left[\left(\frac{PI_i}{PI_c} \right) \div \left(\frac{E}{CE} \right) \right] + \\ & + a_4 \left[\left(\frac{PI_i}{PI_c} \right) \div (I \div CI) \right] + \\ & + a_5 \left[\left(\frac{PI_i}{PI_c} \right) \div (I \div CI) \right], \end{aligned} \right]} \quad (2)$$

де I_{IPI} – інтегральний індекс інвестиційної привабливості країни i в період часу; PI_i – приплив інвестицій у країну i ; PI_c – приплив інвестицій в усі країни світу; a_1, a_2, a_3, a_4, a_5 – вагові коефіцієнти, $\sum a_i = 1$.

Розрахований інтегральний індекс інвестиційної привабливості країни – це зважена середня геометрична величина п'ятьох індексів макроекономічного впливу протягом п'яти років, яка дає можливість для інвесторів визначати здатність країни отримувати ПІ у ході світового інвестиційного руху капіталу порівняно з іншими країнами-реципієнтами ПІ. Вагові коефіцієнти моделі були визначені на основі експертних оцінок. Результати розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості за п'ять років наведено в табл. 3.

Вплив показників-індикаторів соціально-економічного розвитку на інвестиційну привабливість Бельгії, Гонконгу та Казахстану зумовив зменшення індексу, але його значення залишилося більше за 1. У цих країнах показники експортно-імпортних операцій найвищі. Водночас Китай та Німеччина, які мають менший обсяг експорту, досягли збільшення інтегрального індексу інвестиційної привабливості (відповідно на 0,31 та 0,57 пункти), маючи відносно менший його показник (відповідно 0,9 та 0,97) (табл. 3).

У Казахстані за загального зниження індексу на 1,19 пункту відносно рівня показників-індикаторів він залишається позитивним (1,2). Україна має резерв для збільшення інвестиційної привабливості (0,38 пункту) за рахунок дешевого працездатного населення та наявних споживчих цін.

Отже, застосування інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн з урахуванням зважених показників-індикаторів підвищує точність і надійність статистичних висновків і прогнозованих результатів та рівень регулювання інвестиційних потоків в умовах глобальних трансформацій.

Таблиця 3

Вплив показників-індикаторів соціально-економічного розвитку країн на ПІІ у 2010–2015 рр.

Країни	ЮНКТАД – індекс 10 років	ЮНКТАД – індекс 5 років	Вплив факторів-індикаторів соціально-економічного розвитку країни на ПІІ				Інтегральний індекс інвестиційної привабливості 5 років	Скорегований індекс	Відхилення	
			ВВП	Працевдатне населення країни	Експорт	Імпорт				Індекс споживчих цін
Розвинені країни										
Бельгія	3,02	2,49	0,212	0,079	0,234	0,234	0,242	3,04	1,35	-1,69
Німеччина	0,43	0,29	0,225	0,093	0,223	0,217	0,243	0,40	0,97	0,57
Країни, що розвиваються										
Китай	0,9	0,80	0,182	0,219	0,183	0,174	0,243	0,59	0,9	0,31
Гонконг	12,76	16,55	0,193	0,071	0,242	0,243	0,250	14,5	1,5	-13,0
Країни з перехідною економікою										
Казахстан	2,59	3,15	0,184	0,184	0,210	0,188	0,250	2,39	1,2	-1,19
Україна	1,71	1,20	0,157	0,220	0,184	0,172	0,250	0,64	1,02	0,38

Примітка. Розраховано авторами на основі даних [4].

Висновки. В умовах глобальних трансформацій інвестування сприяє розвитку та прискорює темпи зростання економіки країн, обсягів експорту, диверсифікації структури економіки, забезпечує впровадження нових, передових технологій, збільшуючи тим самим продуктивність праці та підвищення рівня зайнятості, дозволяє використовувати новітні методи менеджменту та маркетингу тощо. Згідно з доповіддю МВФ, збільшення прямих іноземних інвестицій у країні на десять відсоткових пунктів відносно ВВП підвищує економічне зростання в середньому на 0,3 відсоткового пункту [6, с. 32].

Унаслідок того, що міжнародні потоки ПІІ є менш чутливими до кризового шоку, їх питома вага є більшою за питому вагу міжнародних кредитів і вкладень в іноземні цінні папери. Лідером із залучення іноземного капіталу виступають США. Одночасно у світі відбувається зміна парадигми інвестиційних процесів, за якої домінуючим мотивом іноземного інвестування стає зміцнення самодостатності економік країн Європи та Азії. У результаті в нестабільному міжнародному інвестиційному середовищі європейська економіка є більш стійкою порівняно з економікою інших регіонів, і, відповідно, –

привабливішою для стратегічного інвестора. Оцінка інвестиційної привабливості формує базу для вибору інвестицій. Оскільки невизначеність економічної ситуації істотно позначається на якості прогнозів, що пояснює підвищений ризик в оцінці будь-яких інвестицій, запропоновано використання інтегрованої системи оцінки інвестиційної привабливості на макрорівні, яка сприятиме досягненню компромісу інтересів між інвестором і реципієнтом інвестицій.

Список джерел інформації / References

1. Семіна Л. А. Інвестиційна привлекательность: теоретический аспект [Електронний ресурс] / Л. А. Семіна // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. – № 14 (195). – С. 17–19. – Режим доступа : http://www.lib.csu.ru/vch/195/vcsu10_14.pdf

Semina, L. (2010), “Investment attractiveness: the theoretical aspect”, *Herald of Chelyabinsk State University* [“Investicionnaja privlekatel'nost': teoreticheskij aspekt”, *Vestnik Cheljabinskogo gosudarstvennogo universiteta*], No. 14 (195), available at: http://www.lib.csu.ru/vch/195/vcsu10_14.pdf

2. Навроцька Н. А. Систематизація інвестицій у міжнародному інвестиційному процесі [Електронний ресурс] / Н. А. Навроцька // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. – 2012. – № 2. – С. 94–99. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2012_2_15

Navroc'ka, N. (2012), “Systematization of investments in the international investment process”, *Herald of the Academy of Customs Service of Ukraine* [“Sistematizacija investicij u mizhnarodnomu investicijnomu procesi”, *Visnik Akademii mitnoi sluzhbi Ukraini*], No 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2012_2_15

3. Маргіта Н. Мотиваційні передумови формування регіональної інвестиційної політики / Н. Маргіта // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3. – Т. 2. – С. 73–78.

Margita, N. (2011), “Motivational prerequisites for the formation of regional investment policy”, *Marketing and management of the innovation* [“Motivacijni peredumovi formuvannja regional'noi investicijnoi politiki”, *Marketing i menedzhment innovacij*], No. 3, pp. 73-78.

4. "World Investment Report, United National Conference on Trade Development", available at: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=9674>

5. Тютюнникова С. В. Аналіз інвестиційної привабливості країн Європи / С. В. Тютюнникова, Л. О. Мельник, В. О. Козуб // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – Вип. 2. – С. 391–398. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_57

Tjutjunnikova, S., Mel'nik, L., Kozub, V. (2011), “Analysis of investment attractiveness of European countries”, *Economic strategy and perspectives for the development of trade and services sphere* [“Analiz investicijnoi privablivosti krain Evropi”, *Ekonomichna strategija i perspektivi rozvitku sferi torgovli ta poslug*], Vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_57

6. Фролова Т. О. Суперечності і асиметрії інвестиційної глобалізації / Т. О. Фролова // Економіка та держава. – 2012. – № 6. – С. 31–36.

Frolova, T. (2012), "Contradictions and asymmetries of investment globalization" ["Superechnosti i asimetrii investicijnoi globalizacii"], *Ekonomika ta derzhava*, *Economy and the state*, No 6, pp. 31-36.

Андросова Тетяна Василівна, канд. екон. наук, проф., кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: 0671055566.

Андросова Татьяна Васильевна, канд. экон. наук, проф., кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: 0671055566.

Androsova Tetiana, Candidate of Sciences (comparable to the academic degree of Doctor of Philosophy, PhD), Professor, department of international economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: 0671055566.

Чернишова Лариса Олексіївна, канд. екон. наук, доц., кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: пр. Ново-Баварський, 101, м. Харків, Україна, 61019. Тел.: 0974523011; e-mail: lach.2803@gmail.com.

Чернышова Лариса Алексеевна, канд. экон. наук, доц., кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: пр. Ново-Баварский, 101, г. Харьков, Украина, 61019. Тел.: 0974523011; e-mail: lach.2803@gmail.com.

Chernyshova Larisa, Candidate of Sciences (comparable to the academic degree of Doctor of Philosophy, PhD), Associate Professor, Department of International Economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: pr. Novo-Bavarskiy, 101, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: 0974523011; e-mail: lach.2803@gmail.com.

Козуб Вікторія Олександрівна, канд. екон. наук, доц., кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Танкопія, 31/2, м. Харків, Україна, 61091. Тел.: 0677055426; e-mail: kozub.viktoria71@gmail.com.

Козуб Виктория Александровна, канд. экон. наук, доц., кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Танкопия, 31/2, г. Харьков, Украина, 61091. Тел.: 0677055426; e-mail: kozub.viktoria71@gmail.com.

Kozub Victoria, Candidate of Sciences (comparable to the academic degree of Doctor of Philosophy, PhD), Associate Professor, department of international economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Tankopiya str., 31/2, Kharkiv, Ukraine, 61091. Tel.: 0677055426; e-mail: kozub.viktoria71@gmail.com.

Рекомендовано до публікації канд. екон. наук, проф. О.А. Кругловою, канд. екон. наук, проф. Н.Г. Ушаковою, д-ром екон. наук, проф. Н.Л. Савицькою. Отримано 30.09.2017. ХДУХТ, Харків.

DOI: 10.5281/zenodo.1109679

ЗМІСТ

Секція 1. ОБЛІК І ФІНАНСИ

Волковська Я.В. Формування управлінської звітності на прикладі підприємств готельно-ресторанного комплексу	7
Янчев А.В., Кирильсва Л.О., Шеховцова Д.Д., Кириленко М.В. Організаційно-методичні аспекти формування облікової політики: міжнародний досвід	18
Нестеренко О.О. Методологічні аспекти формування інтегрованої облікової політики	29
Бочуля Т.В., Кваша О.О., Коробкіна І.С., Ольхова П.В. Концептуалізація обліково-аналітичного забезпечення управління сучасним підприємством (англ. мовою).....	44
Халліфх Ахмед Мохаммед Роль бухгалтерського обліку в системі управління підприємством (англ. мовою)	55

Секція 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

Сіфурова А.І. Оборотний капітал та оборотні активи підприємства: суть, взаємозв'язок, особливості формування та використання... 62	62
Сгорова О.М. Класифікаційні ознаки інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства	74
Смольнякова Н.М., Волосов А.М. Оцінка ефективності асортиментної політики за критерієм споживчої цінності – передумова формування конкурентних переваг	90
Нестеренко О.М., Бугріменко Р.М., Сахненко О.І. Вплив державного регулювання інвестицій у людський капітал на формування економіки знань	100
Єсінова Н.І., Петленко К.Ю. Правильна мотивація – шлях до успіху	111
Мілаш І.В. Адаптивне управління витратами і конкурентоспроможність торговельного підприємства	121
Гросул В.А., Зубков С.О. Формування інтегрованої моделі управління стратегічними змінами на підприємстві	131
Пічугіна Т.С., Забродська Л.Д., Забродська Г.І., Безгінова Л.І. Структурні елементи науково-методичного підходу до оцінювання розвитку підприємств	142
Чорна М.В., Кушнір Т.Б., Михайлова О.В., Гайдар Н.О. Методичний підхід до оцінки ефективності діяльності суб'єктів торговельної інфраструктури споживчого ринку	156
Филипенко О.М., Дядюк М.А. Діагностика фінансової кризи на основі теорії нечітких множин.....	168

Секція 3. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Шгаль Т.В., Бестужева С.В., Тишкевич С.С. Проблеми вдосконалення управління міжнародною контрактною діяльністю підприємства	180
Ілляшенко О.В., Луб А.І. Проблематика та подальші перспективи боротьби з корупцією в Китаї	197
Андросова Т.В., Чернишова Л.О., Козуб В.О. Оцінка інвестиційної привабливості країн світу в умовах глобалізації.....	205
Власенко І.В. Сучасний стан та особливості розвитку ринку туристичних послуг України в умовах національної економіки ..	217
Величко К.Ю., Носач Л.Л., Печенка О.І. Міграційні процеси в Україні: сучасні тенденції та соціально-економічні наслідки ...	232
Вінникова В.А., Вінникова В.В., Запольний Є.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств харчової промисловості в Україні	246

Секція 4. МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

Малюк Л.П., Варипасва Л.М., Терешкін О.Г. Інновації у сфері гостинності	253
Жегус О.В. Еволюція концепцій маркетингу у сфері вищої освіти ..	266
Джугташвілі Н.М. Клієнтоорієнтований сервіс у готельному бізнесі: теоретичні аспекти	279
Яцун Л.М., Селютін С.В. Систематизація стратегій як методичний інструмент формування конкурентоспроможного підприємства.....	293
Забродська Г.І., Забродська Л.Д., Буданова О.С. Адміністрування підприємництва: визначення місця в понятійно-категорійному апараті теорії управління.....	302

Секція 5. НАУКОВІ ОСНОВИ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Спіцин В.В. Організація фізичного виховання студентів першого курсу з порушеннями постави	320
Спіцин В.В., Кудряшов І.О. Визначення рівня розвитку фізичних якостей у комплексі в студентів	328
Москальов В.В., Русанов М.В. Диференційний підхід до кожного студента як основа інноваційного навчання на заняттях із фізичного виховання у ВНЗ.....	338

Борисова А.О., Архипова В.О., Колесник А.О., Мануєнкова О.О. Роль аудіювання під час викладання іноземної мови в умовах немовного ВНЗ (англ. мовою).....	349
Борисова А.О., Колесник А.О., Мануєнкова О.О., Архипова В.О. Компоненти змісту навчання читанню студентів із рівнем підготовки «beginners».....	361
Удовенко І.В., Подворна Л.А. Формування вмінь аудіювання під час самостійної роботи студентів із використанням технічних засобів навчання.....	370
Скрынник Н.А., Удовенко И.В. Аспекты гуманитарной подготовки студентов вуза к вопросу научного изучения хронотопа на примере драматургии А.Ф. Писемского.....	377
Алфавітний покажчик.....	387
Вимоги до оформлення статей.....	393

CONTENS

Section 1. ACCOUNTING AND FINANCE

Volkovska I. Formation of management reporting on the example of enterprises of hotel and restaurant complex	7
Yanchev A., Kirilieva L., Shekhovtsova D., Kirilenko M. Organizational and methodical aspects of accounting policy: international experience	18
Nesterenko O. Methodological aspects of integrated accounting policy formation.....	29
Bochulia T., Kvasha O., Korobkina I., Olhova P. Conceptualization of accounting and analytical provision of managing modern enterprise ..	44
Khalleefah Ahmed Mohammed Role of accounting information in enterprise strategic management system.....	55

Section 2. ECONOMICS OF CATERING AND TRADE ENTERPRISES

Sifurova A. Working capital and current assets of an enterprise: essence, relation, peculiarities of formation and use	62
Yegorova O. Classification features of investments and investment activity of an enterprise.....	74

Smolnyakova N., Volosov A. Estimation of the efficiency of the assortment policy by the criterion of consumer value as a precondition of forming competitive advantages	90
Nesterenko O., Bugrimenko R., Sakhnenko O. The state regulation influence of investments in human capital on the formation of knowledge economy	100
Esinova N., Petlenko K. The right motivation is a key to success	111
Milash I. Adaptive cost management and competitiveness of a trading enterprise	121
Hrosul V., Zubkov S. Formation of integrated model of strategic changes management at enterprise	131
Pichuhina T., Zabrodska L., Zabrodska H., Bezhinova L. Structural elements of scientific and methodical approach to the evaluation of enterprise development.....	142
Chorna M., Kushnir T., Mikhailova O., Haidar N. Methodical approach to the estimation of the efficiency of the retail infrastructure entities' activity at the consumer market	156
Fylypenko O., Dyadyuk M. Financial crisis diagnostics on the basis of theory of fuzzy sets	168

Section 3. ECONOMIC THEORY AND FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Shtal T., Bestuzheva S., Tyszkiewicz S. The problems of improving management of international contractual activity of the enterprise.....	180
Illiashenko O., Lub A. Range of problems and further prospects of struggle against corruption in China	197
Androsova T., Chernyshova L., Kozub V. Estimation of investment attractiveness of the world countries under globalization	205
Vlasenko I. Modern state and features of the development of tourist services market of Ukraine under national economy	217
Velychko K., Nosach L., Pechenka O. Migration processes in Ukraine: contemporary trends and socio-economic consequences	232
Vinnikova V., Vinnikova V., Zapolnyi E. Foreign economic activity of food industry in Ukraine	246

Section 4. MANAGEMENT AND MARKETING

Maluk L., Varipayeva L., Tereshkin O. Innovation in the field of hospitality	253
Zhegus O. Evolution of marketing concepts in higher education	266

Dzhgutashvili N. Customer-oriented service in hotel business: theoretical aspects	279
Yatsun L., Seliutin S. Systematization of strategies as a methodical tool for the formation of a competitive enterprise.....	293
Zabrodska H., Zabrodska L., Budanova O. Administration of entrepreneurship: determination of its place in the conceptual category of management theory	302

Section 5. SCIENTIFIC GROUNDS OF HUMANITARIAN TRAINING OF STUDENTS

Spitsin V. Organization of physical education of students of first years with posture disorders	320
Spitsin V., Kudryashov I. Determination of the level of development of physical qualities in a complex in students	328
Moskalyov V., Rusanov M. Differential approach to each student as the basis of innovative education in physical education in high schools	338
Borysova A., Arkhypova V., Kolesnyk A., Manuyenkova O. The role of listening comprehension in teaching foreign languages in a non-language higher educational establishment.....	349
Borysova A., Kolesnyk A., Manuyenkova O., Arkhypova V. Components of reading content training for students with "beginners" training level.....	361
Udovenko I., Podvorna L. Forming of abilities of listening comprehension during students' independent work with the use of technical equipments	370
Skrynnik N., Udovenko I. Aspects of humanitarian preparation of students in the high school to the question of the scientific study of the chronotope on the example of the dramatics of A.F. Pisemsky ...	377
Alphabetical index	387
Requirements for the articles	393

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор

Черевко О.І., д.т.н., проф.

Заступники
відповідального редактора

Янчева Л.М., к.е.н., проф.
Михайлов В.М., д.т.н., проф.
Чорна М.В., д.е.н., проф.

Відповідальний
секретар

Михайлова О.В., к.е.н.

Члени редакційної колегії

Андросова Т.В., к.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Архипова В.О., доц. (*ХДУХТ, Україна*)
Борисова А.О., к.психол.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Бочуля Т.В., д.е.н., доц. (*ХДУХТ, Україна*)
Бубенко П.Т., д.е.н., проф. (*Північно-Східний науковий центр НАН і МОН, Україна*)
Височін І.В., д.е.н., проф. (*КНТЕУ, Україна*)
Грінько А.П., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Гросул В.А., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Джалагонія Давид, д.е.н., проф. (*Сухумський державний університет, Грузія*)
Жданович О.М., т.в.о. нач. Видавництва (*ХДУХТ, Україна*)
Кобилко Н.А., к.ф.н., ред. I кат. (*ХДУХТ, Україна*)
Колесник А.О., к.т.н., доц. (*ХДУХТ, Україна*)
Краснокутська Н.С., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Крутова А.С., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Маркіна І.А., д.е.н., проф. (*ІДДАА, Україна*)
Миценко Н.Г., д.е.н., проф. (*ЛТЕУ, Україна*)
Олійник О.В., д.е.н., проф. (*ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Україна*)
Панков Д.О., д.е.н., проф. (*Білоруський державний університет, Республіка Білорусь*)
Пилипенко А.А., д.е.н., проф. (*ХНЕУ, Україна*)
Пічугіна Т.С., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Савицька Н.Л., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Терешкін О.Г., д.т.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Ушакова Н.Г., к.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Филіок Г.М., д.е.н., проф. (*ЛНУ ім. Т. Шевченка, Україна*)
Фітім Деарі, д.е.н., проф. (*Південно-Східний Європейський університет, Республіка Македонія*)
Чернега О.Б., д.е.н., проф. (*ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, Україна*)
Шталь Т.В., д.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)
Янчев А.В., д.е.н., доц. (*ХДУХТ, Україна*)
Яцун Л.М., к.е.н., проф. (*ХДУХТ, Україна*)

Наукове видання

**ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СФЕРИ ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ**

Збірник наукових праць

Видається з 2005 року

Випускається 2 рази на рік

Випуск 2 (26)

Відповідальна за випуск: О.М. Жданович
Редактори: Л.Ю. Кротченко,
Н.А. Кобилко,
О.В. Щегельська,
А.О. Гончарова

Комп'ютерна верстка: Т.В. Попова

Тем. план 2017 р., поз. 2/

Підп. до друку 19.12.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.

Умов. друк. арк. 24,9. Тираж 300 прим.

Видавець і виготівник

Харківський державний університет харчування та торгівлі
Вул. Клочківська, 333, Харків, 61051.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4417 від 10.10.2012 р.